

COPD en voeding

tweedaagse post HBO cursus

COPD is de afkorting van het Engelstalige "Chronic Obstructive Pulmonary Disease", hetgeen staat voor chronisch obstructieve longziekten. Deze aandoening wordt gekenmerkt door een niet volledig omkeerbare obstructie van de luchtwegen die progressief is. Opvlammingen en stabiele periodes wisselen elkaar af. COPD leidt vrijwel altijd tot beperkingen in het dagelijks functioneren wat vaak gepaard gaat met psychosociale stress.

De prevalentie stijgt, vooral onder vrouwen. Volgens de huidige schattingen heeft 10% van de volwassen wereldbevolking een matige tot zeer ernstige vorm van COPD; de verwachting is dat COPD in 2020 wereldwijd de derde meest voorkomende doodsoorzaak zal zijn.

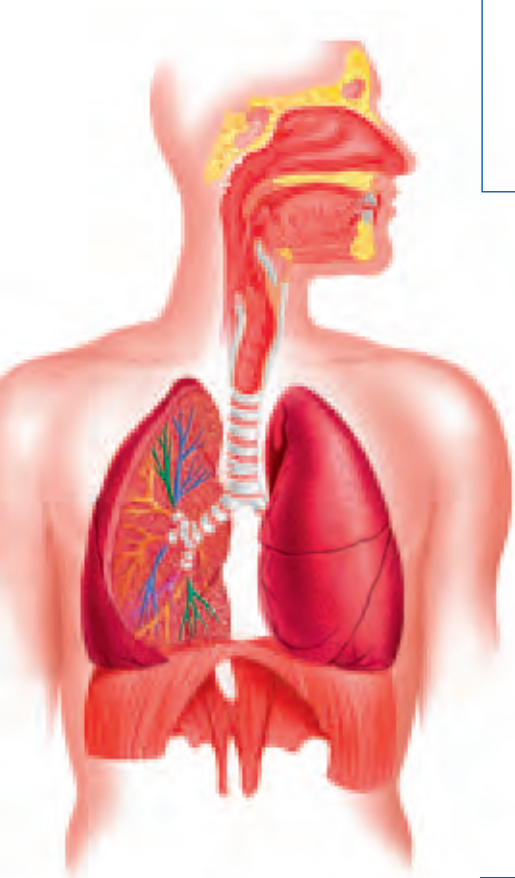
Begin 2010 is de geactualiseerde CBO-richtlijn Diagnostiek en behandeling van COPD verschenen. Hierin ligt de nadruk op continuïteit van de (transmurale) zorg, op tijdige diagnostiek en adequate leefstijlinterventies om gezondheidsschade zoveel mogelijk te beperken. Een belangrijke leefstijlinterventie is voedingsinterventie. Voedingsinterventies zijn gericht op het bereiken van een zo optimaal mogelijke lichaamssamenstelling, met voldoende vetvrije massa. De voedingsinterventie kan dan ook niet los gezien worden van lichamelijke inspanning. De fysiotherapeut en de diëtist vormen een sterk koppel in de behandeling en begeleiding van mensen met COPD.

De post HBO cursus geeft de achtergronden, nieuwe inzichten en concrete handvatten waarmee de diëtist kwaliteit kan toevoegen aan de behandeling van de COPD-patiënt.

Accreditatie voor diëtisten (16 punten) is aangevraagd.

Utrecht 2011

donderdag 29 september
dinsdag 11 oktober

Donderdag 29 september 2011

De inhoud van de zorg

09.30 uur Ontvangst en registratie

10.00 uur **Welkom**

Dagvoorzitter: [Gonnie Geraerts](#), diëtist, voorzitter Landelijk Diëtisten Netwerk COPD
Máxima Medisch Centrum - ParaMáx, Veldhoven

Anatomie, fysiologie, pathologie en medicamenteuze behandeling

Een goede diagnose is noodzakelijk voor de juiste interventie. De klinische diagnose van COPD is echter lastig, onderdiagnose komt veel voor omdat symptomen niet aan COPD worden toegeschreven. Maar het gebeurt ook regelmatig dat chronische bronchitis zonder obstructie als COPD wordt benoemd. Helder inzicht in anatomie, fysiologie en pathologie zijn noodzakelijk voor de juiste diagnose.

[Drs. Stijn Mol](#), longarts, Máxima Medisch Centrum, Veldhoven

Pauze

Voedingstoestand: diagnose en behandeling van ondervoeding

Een verminderde voedingstoestand bij mensen met COPD is geassocieerd met verminderde kwaliteit van leven, algeheel functioneren en geeft een verhoogd risico op heropname voor COPD. Wat is voor deze patiëntengroep de relevante diagnostiek voor en adequate behandeling van ondervoeding?

[Paula van Melick](#), diëtist, [Ciro](#), expertisecentrum voor chronisch orgaanfalen, [Horn](#), Landelijk Diëtisten Netwerk COPD

Lunch

De multidisciplinaire meten & weten carrousel

COPD is een aandoening die multidisciplinaire samenwerking vereist. Inzicht in de werkwijze en knelpunten van medezorgverleners vereenvoudigt de samenwerking. De multidisciplinaire meten & weten carrousel geeft dit inzicht. Alle deelnemers volgen onderstaande vier kleinschalige, praktische workshops in vier verschillende programmarondes.

- Workshop 1 Meten en weten: longfunctie
Hoe bepaal en beoordeel je de longfunctie bij COPD en welke belasting brengt deze meting voor de patiënt mee?
[Brigitte Veenhoven](#), longfunctieanalist, [St. Antonius ziekenhuis](#), [Nieuwegein](#)
- Workshop 2 Meten en weten: activiteit
Hoe meet je de inspanningscapaciteit bij COPD, wat zijn de meest gebruikte trainingsprogramma's en wat kunnen die voor de patiënt betekenen?
[Peter Willemsen](#), fysiotherapeut, [Ziekenhuis Rivierenland Tiel](#), [Fysiotherapie De Lage Korn](#), [Buren](#)
- Workshop 3 Weten: medicatie en inhalatie
Welke problemen ontmoet de COPD-patiënt bij het innemen van de medicatie, waarvoor een goede inhalatietechniek onontbeerlijk is? Welke ondersteuning kan een COPD-patiënt verwachten van een longverpleegkundige?
[Bianca van Buren](#), longverpleegkundige/verpleegkundig specialist, [St. Antonius ziekenhuis](#), [Nieuwegein](#)
- Workshop 4 Weten: ademtechniek
Een juiste adem geeft ontspanning en angstreductie, betere stemgeving en veilig slikken. Wat kan de COPD patiënt verwachten van de logopedist en hoe kan deze laatste iets toevoegen aan de ondersteuning van de fysiotherapeut en diëtist.
[Gerrie van de Coolwijk](#), logopedist, Máxima Medisch Centrum - ParaMáx, Veldhoven

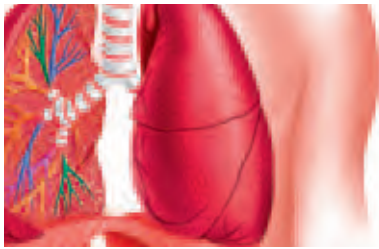
Diëtist-fysiotherapeut: het gouden koppel

Een goede lichaamssamenstelling met voldoende vetvrije massa is van cruciaal belang voor een zo gunstig mogelijk verloop van de revalidatie bij COPD. De fysiotherapeut en de diëtist kunnen daarom niet zonder elkaar.

[Ziekenhuis Rivierenland Tiel](#) en [praktijken De Lage Korn](#), [Buren](#)

[Peter Willemsen](#), fysiotherapeut en [Anke Kalisvaart](#), diëtist Landelijk Diëtisten Netwerk COPD

17.00 uur Wel thuis

Dinsdag 11 oktober 2011

De zorg voor de COPD-patiënt

09.30 uur Ontvangst en registratie

10.00 uur **Welkom**

Dagvoorzitter: Anke Kalisvaart, diëtist, Landelijk Diëtisten Netwerk COPD, Ziekenhuis Rivierenland Tiel
Diëtistenpraktijk De Lage Korn, Tiel

De COPD-patiënt in de kliniek

COPD kan grillig verlopen, met opvlammingen die om opname in het ziekenhuis vragen. De zorg voor acute COPD is wezenlijk anders dan die voor de stabiele fase. Bij blijvende, verergerende schade aan de longen kan longtransplantatie wenselijk zijn. Wat zijn de nieuwste inzichten en wat zijn nieuwe behandelingen in de kliniek?

[St. Antonius Ziekenhuis Nieuwegein](#)

Drs. Diana van Kessel, longarts en arts transplantatieteam en Heleen Froon, diëtist, Landelijk Diëtisten Netwerk COPD

Pauze

De COPD-patiënt met overgewicht

COPD en obesitas zijn veel voorkomende aandoeningen. Hoewel er traditioneel veel aandacht was voor de gevolgen van gewichtsverlies en ondergewicht voor patiënten met COPD, was er tot recent weinig belangstelling voor de gevolgen van obesitas binnen deze aandoening. In deze lezing wordt de interactie tussen obesitas en COPD besproken, met speciale aandacht voor de effecten op de longfunctie, de extrapulmonale manifestaties, de overleving en de consequenties voor behandeling.

[Dr. Frits Franssen, longarts, Ciro, expertisecentrum voor chronisch orgaanfalen, Horn](#)

De diëtist en de ketenzorg COPD, op naar de toekomst

De diëtist kan veel betekenen voor mensen met COPD. De patiënt kan echter alleen van deze zorg van de diëtist profiteren als deze is vastgelegd in de ketenzorg COPD. Hoe bereik je dat?

[Nora Bakker, beleidsadviseur Nederlandse Vereniging van Diëtisten](#)

Lunch

De COPD-patiënt in de eerste lijn

De Landelijke Eerstelijns Samenwerkings Afspraken COPD (LESA) geven de ideale zorg voor mensen met COPD in de eerste lijn. Zorggroep Almere laat zien hoe rondom de zorg voor de COPD patiënt een goede samenwerking in de eerste lijn werkt in de praktijk.

[Zorggroep Almere](#)

Drs. Gijs van der Bijll, huisarts, kaderarts astma/COPD en Monique te Molder, diëtist, Landelijk Diëtisten Netwerk COPD

De palliatieve fase: het Tielse model

Veel COPD-patiënten komen uiteindelijk in de palliatieve fase, die door velen in de thuissituatie of elders wordt doorgebracht. In Tiel is hiervoor een zorgpad ontwikkeld, zodat deze mensen, na ontslag uit het ziekenhuis, een adequate begeleiding krijgen.

[Zorgcentra Rivierenland, Tiel](#)

Drs. Bob Ekdorf, specialist ouderengeneeskunde en Ilona Goris, diëtist

Pauze

Voedingzorg rondom de COPD-patiënt

Richtlijn en LESA; ondergewicht en overgewicht; stabiele, acute en palliatieve fase; comorbiditeit; longarts, huisarts, fysiotherapeut en longverpleegkundige. Veel aspecten en disciplines zijn van belang bij de begeleiding van de COPD-patiënt. De diëtist zal afwegingen en keuzes moeten maken om tot optimale voedingzorg voor iedere individuele COPD-patiënt te komen. Aan de hand van casuïstiek bespreken de deelnemers in een interactieve discussie hun afwegingen en keuzes.

[Diëtisten Landelijke Diëtisten Netwerk COPD](#)

17.00 uur Wel thuis

Praktische gegevens

Schrijf je in op www.pitactief.nl

- Data** Donderdag 29 september en dinsdag 11 oktober 2011
- Locatie** De Jaarbeurs, Beatrixgebouw, Utrecht
- Doelgroep** Diëtisten, betrokken bij de zorg voor patiënten met COPD.
Het minimale aantal deelnemers is 75, het maximale 150.
- Initiatief** Landelijk Netwerk Diëtisten COPD en PIT Actief
- Participatie** Nederlandse Vereniging van Diëtisten, Diëtisten Coöperatie Nederland
- Informatie** PIT Actief, Postbus 76, 5384 ZH Heesch
E: copd@pitactief.nl, T: 035-6024615/020-6266694
- Kosten** Inclusief cursusmateriaal/map, consumpties en BTW

	Digitaal	Geprint
Leden NVD/DCN	€ 375,00	€ 395,00
Niet-leden	€ 485,00	€ 505,00

U kunt kiezen om het cursusmateriaal digitaal of geprint in een map te ontvangen. De digitale versie is vanaf twee dagen voor de cursusdag beschikbaar in drie verschillende formats: als full colour presentatie; als printversie (6 sheets per pagina) of als hand-out (3 sheets per pagina met notitiervimte). Ook de voorbereidende literatuur ontvangt u digitaal. Als u voor de digitale versie kiest, kunt u de literatuur eenvoudig archiveren, de presentaties met collega's delen en papier besparen. U moet een keuze maken, het is niet mogelijk om het cursusmateriaal zowel digitaal als geprint te ontvangen.

- Aanmelden** U kunt zich inschrijven via de website www.pitactief.nl → scholingen of door een digitale aanmeldkaart op te vragen op copd@pitactief.nl. U kunt u alleen voor 2 dagen aanmelden. Aanmelden verplicht tot betalen. Bij schriftelijke annulering to uiterlijk 3 weken voor de eerste cursusdag bent u alleen administratiekosten (€ 20,00) verschuldigd.
- Accreditatie** Accreditatie voor diëtisten is aangevraagd bij de Stichting Accreditatie Deskundigheidsbevorderende Activiteiten Paramedici. De 16 accreditatiepunten zijn gebaseerd op 5 contacturen en 3 uur voorbereiding per cursusdag.

Programmacommissie namens Landelijk Diëtisten Netwerk COPD

Gonnie Geraerts, diëtist, voorzitter

Máxima Medisch Centrum - ParaMáx, Veldhoven

Heleen Froom, diëtist, St. Antonius Ziekenhuis Nieuwegein

Anke Kalisvaart, diëtist, Ziekenhuis Rivierland Tiel, Diëtistenpraktijk De Lage Korn, Buren

Paula van Melick, diëtist, Ciro, expertisecentrum voor chronisch orgaanfalen, Horn

Diëtisten Coöperatie Nederland (www.dcn.nl)

DCN is een landelijk netwerk van diëtisten met een eigen praktijk. DCN-diëtisten helpen cliënten bij het bereiken van een duurzame gezondheidswinst door op het individu toegespitste leefstijladviezen in combinatie met persoonlijke begeleiding.

Nederlandse Vereniging van Diëtisten (www.nvdietist.nl)

De NVD stelt zich tot doel om de diëtist te positioneren en te profileren als de specialist op het gebied van voeding en gedrag in relatie tot ziekte en gezondheid.

Landelijke Diëtisten Netwerk COPD (LDN COPD)

De LDN COPD werkt aan het waarborgen van de kwaliteit van de voedings- en dieetadvisering aan patiënten met COPD. Dit doet zij onder andere door kennis uit te wisselen, uniformiteit in de voorlichting na te streven en door een bijdrage te leveren aan wetenschappelijk onderzoek.

PIT Actief (www.pitactief.nl)

PIT Actief is een advies- en realisatiebureau, dat wetenschappelijke voedingskennis toegankelijk en toepasbaar maakt voor professionals in de zorg.

Voeding & gezondheid is ons vak.

